

Renata Szymala

Ewa Gregorczyk

Miejskie Przedszkole nr 14 w Częstochowie

PROGRAMY WSPOMAGAJĄCE W EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ REALIZOWANE W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU NR 14 W CZĘSTOCHOWIE

Przedszkole jest pierwszym szczeblem w systemie edukacji, gdzie w sposób świadomy i zaplanowany podejmowane są oddziaływania zapewniające dzieciom właściwe warunki rozwoju fizycznego, umysłowego, emocjonalnego i społecznego oraz wyrównywanie ewentualnych braków i opóźnień w tym zakresie. Oddziaływania te zorientowane na osobę dziecka, uwzględniają jego indywidualność, specyfikę rozwoju, potrzeby opiekuńcze i wychowawcze w odniesieniu do jego doświadczeń społeczno-kulturowych, wzbogacanych z każdym kolejnym rokiem jego życia. Pełnym opisem tych oddziaływań wychowawczych i dydaktycznych są programy wychowania przedszkolnego.

Realizacja programów ogólnych wychowania przedszkolnego obejmuje oddziaływania w zakresie wychowania, zdobywania wiedzy i kształcenia umiejętności. Są one nakierowane na wszechstronny rozwój dziecka oraz umożliwienie mu zdobycia doświadczenia i niezbędnych do podjęcia nauki w szkole umiejętności. Program to nie tylko obowiązkowy spis treści, celów kształcenia i wychowania, to w rzeczywistości odzwierciedlenie naszego stosunku do dzieci i edukacji.

Dlatego w naszym przedszkolu poza programami ogólnymi korzystamy z programów wspomagających. Programy te stanowią wsparcie rozwoju dziecka poprzez wielospecjalistyczne, kompleksowe i intensywne działania, mające na celu stymulowanie dysfunkcji rozwojowych odpowiedzialnych za prawidłowy rozwój psychomotoryczny i komunikację, a także pomoc i wsparcie udzielane rodzicom w nabywaniu przez nich umiejętności wspomagania rozwoju własnego dziecka. Są to zarówno programy samodzielnie opracowane przez nauczycieli wychowania przedszkolnego, jak i programy przysposobione jak np. program „Przyjaciele Zippiego”.

Wspomaganie to realizujemy również w zakresie gimnastyki korekcyjnej, poprzez realizację programu **„Gimnastyka dla smyka – zajęcia z elementami gimnastyki korekcyjnej dla dzieci w wieku od 4-6 lat”**. Jest to program własny, który został opracowany przez nauczycielki wychowania przedszkolnego Miejskiego Przedszkola nr 14 w Częstochowie: Alinę Mrozińską i Ewę Gregorczyk. Powstał on na potrzeby pracy wyrównawczej z dziećmi mającymi dysfunkcje w rozwoju ruchowym. Jest częścią wychowania fizycznego i zawiera zasady metodyki wychowania fizycznego. Uwzględnia specyficzną formę ćwiczeń, w których ruch został w pewnej mierze podporządkowany celom terapeutycznym. Zawarte w programie zestawy ćwiczeń mają doprowadzić do korekcji postawy ciała dzieci. To powoduje, że specyficzne są również zasady i metody zastosowane w ww. programie gimnastyki korekcyjnej.

Wspomaganie rozwoju dzieci realizujemy także, wykorzystując program **„Proste ćwiczenia dla lepszego myślenia, czyli Dennison w przedszkolu”**. Został on opracowany przez nauczycielki wychowania przedszkolnego Miejskiego Przedszkola nr 14 w Częstochowie: Renatę Szymałę i Ewę Gregorczyk, posiadające odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia zajęć z zakresu Kinezylogii Edukacyjnej według metody dr. Paula Dennisona.

Istotę programu stanowi znana i ceniona metoda dr Paula Dennisona, która polega na integracji ciała przez ruch... „Ruch jest drzwiami do uczenia się”... (P. Dennison). Jest to system szybkich, atrakcyjnych, łatwych i podnoszących energię ciała ćwiczeń ruchowych, szczególnie bliski dzieciom w wieku przedszkolnym, uczącym się głównie przez działanie.

Paradoksalnie dzisiejsza rzeczywistość nie sprzyja uznaniu roli ciała i potrzeby ruchu w uczeniu się. Rezultatem tego są coraz częściej pojawiające się u dzieci problemy z koncentracją uwagi, co ma z kolei wpływ na rozumienie tego, co się do nich mówi. Czasem dzieci spędzające wiele godzin w pozycji statycznej mają problemy z równowagą i koordynacją ruchową, potykają się nawet o własne nogi. Są bardzo delikatne emocjonalnie. Nowe, nieznane sytuacje powodują, że szybko pojawia się stres. Pod jego wpływem ujawniają się blokady mięśniowe, napięcia emocjonalne – nadpobudliwość, gniew, strach, agresja, czasem odwrotnie – zbyt duża nieśmiałość. To wszystko zakłóca naturalne i spontaniczne uczenie się i funkcjonowanie na tle grupy rówieśniczej.

Dlatego tak ważne jest wczesne (bo już na poziomie przedszkola) identyfikowanie, diagnozowanie i wspieranie rozwoju dzieci o specyficznych potrzebach edukacyjnych, a także wykazujących zaburzenia koncentracji, nadpobudliwość psychoruchową czy skrzyżowaną lateralizację. Nauczyciele przedszkola jako pierwsi powinni reagować na wszelkie symptomy dysfunkcji rozwojowych u dzieci. Dzięki temu programowi możemy zapewnić im bezpieczny start w szkole, poczucie bezpieczeństwa oraz wysoką samoocenę.

Wyróżnikiem tego programu jest jego prostota a zarazem atrakcyjność ze względu na wykorzystane metody pracy z dziećmi, oparte na zabawach i ćwiczeniach ruchowych. Dla nauczycieli ważną przesłanką przy jego wykorzystaniu są niskie koszty i nakłady rzeczowe przy jego realizacji.

W pracy z dziećmi przedszkolnymi stosuje się „gimnastykę mózgu” polegającą na prostych ruchach naprzemiennych, ruchach jednostronnych oraz ćwiczeniach ruchowych pobudzających dwie półkule mózgowe. Proponowane ćwiczenia dostosowane są do możliwości psychoruchowych i intelektualnych dziecka na tym etapie rozwoju. Wspomagają i kierunkują jego działalność, sprzyjając harmonijnemu rozwojowi.

„Program profilaktyki logopedycznej dla dzieci 3-, 4-letnich” jest programem własnym nauczycielki wychowania przedszkolnego Miejskiego Przedszkola nr 14 w Częstochowie – Joanny Łuczkiwicz, posiadającej odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia zajęć w tym zakresie. Głównym celem profilaktyki logopedycznej zawartym w ww. programie jest zapobieganie powstawaniu wad oraz wspomaganie rozwoju mowy dziecka, między innymi poprzez wykształcenie umiejętności: prawidłowego sposobu polykania, odpowiedniego toru oddechowego oraz gospodarowania powietrzem. Profilaktyka logopedyczna, która stanowi istotę tego programu, poza czuwaniem nad rozwojem mowy, ma na celu również doskonalenie jej oraz zapobieganie dysharmoniom rozwojowym dzięki usprawnianiu pracy narządów artykulacyjnych, rozwijaniu i uwrażliwianiu percepcji słuchowej, wykonywaniu ćwiczeń ortofonicznych, fonacyjnych, rytmicznych i dykcyjnych. W profilaktyce niezwykle istotne jest stymulowanie rozwoju poznawczo-językowego oraz

wzbogacanie czynnego i biernego słownictwa dzieci. Program profilaktyczny wspiera działania nauczyciela specjalisty – logopedy.

Program **„Witaj przedszkole – poczekaj na Ole”** – przedszkolny program adaptacyjny dla dzieci 3-, 4-letnich rozpoczynających edukację przedszkolną, skierowany jest do nauczycieli wychowania przedszkolnego, wychowanków i ich rodziców w momencie, gdy rozpoczynają oni edukację przedszkolną. Został on opracowany przez nauczycielki wychowania przedszkolnego Miejskiego Przedszkola nr 14 w Częstochowie: Ewę Gregorczyk i Magdalenę Brewczyńską. Jego myślą przewodnią jest dbałość o dobro dzieci wchodzących w nowy etap własnego rozwoju i edukacji.

Program ujednocila proces adaptacyjny dziecka do przedszkola tak, aby przebiegał on sprawnie i efektywnie. Aktywizuje on ścisłą współpracę pomiędzy rodzicami a pracownikami przedszkola. Ich zorganizowany, wspólny wysiłek ułatwia dzieciom szybkie przystosowanie się do nowego środowiska. Autorki bardzo trafnie sformułowały cele ogólne i szczegółowe programu, uwzględniając zarówno potrzeby dzieci, ale także rodziców i nauczycieli przejmujących ich pod swoje oddziaływania wychowawcze w tym trudnym okresie wchodzenia w próg przedszkola. Przejrzystość toku programu zapewnia jego efektywną realizację. Program aktywizuje wszystkich uczestników procesu adaptacji przedszkolnej. Jego jasna i przejrzysta struktura ułatwia sprawne poruszanie się po poszczególnych zagadnieniach programowych.

Program jest atrakcyjny do prowadzenia zajęć z zakresu adaptacji dla dzieci rozpoczynających edukację przedszkolną.

„Przyjaciele Zippiego”, koordynator: Centrum Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie, to program promujący zdrowie i odporność psychiczną małych dzieci. Pomaga on w budowaniu zdrowia psychicznego wychowanków lub wczesnego zapobiegania niepowodzeniom w tej sferze. Koncentruje się na dziecięcych umiejętnościach radzenia sobie w codziennych sytuacjach problemowych, aby pomóc im rozwinąć zdolności przewyższania ich, które będą im użyteczne przez całe życie. Program skierowany jest do pracy z grupą, nie koncentruje się na pojedynczym dziecku. Prowokuje całą grupę do chęci niesienia pomocy innym, aktywizując do wspólnego działania. Podkreśla wagę wykorzystywania i dawania wsparcia społecznego. Jego kluczowym składnikiem jest rozwijanie komunikacji między dziećmi i innymi osobami z otoczenia. Uczy jak pomagać innym, jak ingerować w przypadku konfliktów dotyczących innych.

Wykorzystując program Zippiego w pracy z dziećmi, koncentrujemy się na ich mocnych stronach, zdolnościach i pozytywnych emocjach. Dzięki niemu uczymy ich zachowania się w trudnych sytuacjach, proszenia o pomoc i przyjmowania tej pomocy.

Badania naukowe dowodzą, że dzieci i dorośli, którzy dysponują szerszym repertuarem strategii radzenia sobie w sytuacjach trudnych, rzadziej doświadczają negatywnych konsekwencji. Program ten daje nam możliwość poszerzenia u dzieci tego repertuaru.

W celu zbadania celowości i skuteczności realizowanych programów wspierających prowadzona jest systematyczna ewaluacja. Wyniki ewaluacji są satysfakcjonujące, wskazują na potrzebę realizowania dodatkowych programów z uwagi na osiągnięte rezultaty w rozwoju wychowanków, niwelowaniu i wyrównywaniu dysharmonii rozwojowych. Zachęcamy do podejmowania działań zmierzających do samodzielnego opracowania programów wzbogacających ofertę placówki oraz wspomagających wszechstronny rozwój dzieci.

Renata Szymala
Ewa Gregorczyk